

HAL
open science

**Αδέσποτη Αθήνα: Οι γάτες του δρόμου μεταξύ οικοφεμινισμού,
πολεοδομίας και πολιτιστικής κληρονομιάς**

Clément Dillenseger

► **To cite this version:**

Clément Dillenseger. Αδέσποτη Αθήνα: Οι γάτες του δρόμου μεταξύ οικοφεμινισμού, πολεοδομίας και πολιτιστικής κληρονομιάς. Athens Social Atlas, 2023. ⟨hal-04536241⟩

HAL Id: hal-04536241

<https://hal.science/hal-04536241>

Submitted on 8 Apr 2024

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire HAL, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Αδέσποτη Αθήνα: Οι γάτες του δρόμου μεταξύ οικοφεμινισμού, πολεοδομίας και πολιτιστικής κληρονομιάς

ΑΔΕΣΠΟΤΕΣ ΓΑΤΕΣ: ΜΕΤΑΞΥ ΟΙΚΟΦΕΜΙΝΙΣΜΟΥ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Στο μυθιστόρημα *Οι εφτάψυχες των Αθηνών* (2001), ο συγγραφέας Τάκης Θεοδωρόπουλος φαντάζεται ότι ο Σωκράτης, ο Πλάτωνας και άλλοι αρχαίοι φιλόσοφοι μετενσαρκώθηκαν σε γάτες και συναντιούνται για να φιλοσοφήσουν νιαουρίζοντας, ανάμεσα στην Πνύκα και το νεκροταφείο του Κεραμικού. Εκεί, ηλικιωμένες γυναίκες τις φροντίζουν σε καθημερινή βάση και ανησυχούν για πολιτικές που σκόπευαν να τις θυσιάσουν στο βωμό της υγειούς πόλης, πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Οι γάτες-φιλόσοφοι θεωρούνται στο βιβλίο νόμιμοι κάτοικοι της ελληνικής πρωτεύουσας, έχοντας τα δικά τους εδάφη πάνω από εκείνα των ανθρώπων.

Παρότι πολλοί κάτοικοι περνούν δίπλα από τις γάτες χωρίς να τις προσέχουν, με αποτέλεσμα να ευτελίζουν την παρουσία τους στην πόλη, αυτό το κείμενο έχει σκοπό να αποδείξει ότι αυτή η παρουσία δεν είναι ασήμαντη. Οι γάτες της Αθήνας δεν είναι εντελώς άγριες, ούτε απόλυτα εξημερωμένες. Για να προσδιορίσει αυτή την πραγματικότητα, όπου το άγριο αναμειγνύεται με το οικόσιτο και το φυσικό με το πολιτιστικό, η φιλόσοφος Donna Haraway μιλά για «φυσιοκουλτούρα» (2003).

Αυτή η υβριδική κατάσταση, «φύση-πολιτισμός», συνεπάγεται σχέσεις πολλών επιπέδων μεταξύ ανθρώπων και γάτων: αυτές οι σχέσεις δεν είναι μόνο κοινωνικές και συναισθηματικές, είναι και οικολογικές. Αυτές οι ιδιαίτερες οικολογικές σχέσεις, που συντηρούνται κυρίως από γυναίκες, αποτελούν κομμάτι της αστικής ανάπτυξης και κληρονομιάς, άλλοτε συνηθισμένο, άλλοτε μεταφερόμενο στον τουρισμό. Πέρα από την ανάλυση των αθηναϊκών γάτων σε στοιχείο της τοπικής κληρονομιάς, αυτό το άρθρο επιθυμεί να αντιμετωπίσει αυτά τα αιλουροειδή ως δρώντες που συμμετέχουν κανονικά, με επίσημο ή άτυπο τρόπο, στη δημιουργία της Αθήνας.

Για να πραγματοποιήσω τη σχετική έρευνα, η οποία βρίσκεται ακόμη σε διερευνητικό στάδιο και της οποίας παρουσιάζω εδώ τις πρώτες σκέψεις, βασίζομαι σε ένα σώμα πέντε συνεντεύξεων με γυναίκες (μόνη, στο πλαίσιο συλλόγου ή εργαζόμενη στο δήμο) που ασχολούνται με την υπόθεση των αιλουροειδών στην Αθήνα. Αρκετές παρατηρήσεις και

μια ανάλυση τεκμηρίων (από άρθρα στον τύπο και ιστότοπους) συμπληρώνουν το υλικό των συνεντεύξεων.

ΑΘΗΝΑ: ΕΝΑ ΑΣΤΙΚΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΟΠΟΥ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΥΝΥΠΑΡΧΟΥΝ ΜΕ ΤΙΣ ΓΑΤΕΣ

Οι γεωγραφίες των ζώων προσελκύουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον εδώ και είκοσι χρόνια (Blanc, 2000). Αποτελούν μέρος του ευρύτερου πεδίου των γεωγραφιών «περισσότερο από το ανθρώπινο» ή «πέρα από τον άνθρωπο». Είναι μια μετατόπιση της ανθρωποκεντρικής εστίασης αυτής του επιστημονικού κλάδου προς μια νέα ανάγνωση που τοποθετεί τους ανθρώπους σε ένα δίκτυο σχέσεων με άλλες οντότητες, ζωντανές και μη (Isaacs, 2020).

Αυτές οι γεωγραφίες συμβάλλουν έτσι στην υπέρβαση της ιδέας ότι η πόλη είναι το κατ'εξοχήν ανθρώπινο περιβάλλον. Αν η πόλη είναι πράγματι ένας χώρος που κυριαρχείται σε μεγάλο βαθμό από το ανθρώπινο είδος, οι άνθρωποι συζούν εκεί με πολλά άλλα είδη: τα αδέσποτα ζώα, τα έντομα, οι ιοί και τα βακτήρια είναι παράγοντες της καθημερινής αστικής ζωής. Η πόλη είναι στην πραγματικότητα ένα οικοσύστημα όπου, περισσότερο από αλλού, οι οικολογικές σχέσεις διαμεσολαβούνται από τεχνικά αντικείμενα, αλλά παραμένουν οικολογικές σχέσεις.

Οι γάτες της Αθήνας αποτελούν λοιπόν μέρος του οικοσυστήματος που αποτελεί την ελληνική πρωτεύουσα: ζουν με τσιμπούρια, ψύλλους και πολυάριθμα βακτήρια ή ιούς που είναι πιθανό να μεταδώσουν σε άλλα ζώα και στον άνθρωπο (Diakou et. al, 2017). Στην ανάποδη κατεύθυνση, οι ιοί μπορούν να μεταδοθούν από τον άνθρωπο στα ζώα, συμπεριλαμβανομένων των αδέσποτων γάτων, όπως συνέβη με τον Covid-19. Άνθρωποι και αδέσποτα ζώα λοιπόν κατοικούν στην πόλη σε ένα ενιαίο περιβάλλον, που συνθέτουν οι αλληλεπιδράσεις τους. Η ιστορία των ζώων (Baratay, 2021· Estebanez, 2016) έχει δείξει ότι η παρουσία των γάτων στην πόλη είναι αρχαία και ότι το νόημα της παρουσίας τους εξελίχθηκε με την πάροδο του χρόνου πριν γίνουν αόρατες στην αστική λειτουργία. Χρησιμοποιούνταν ακόμη και για την οικολογική τους λειτουργία, καθώς υπάρχει μια λέξη, σε ορισμένες γλώσσες, για γάτες (και σκύλους) που χρησιμοποιούνταν για το κυνήγι αρουραίων και άλλων παρασίτων στις πόλεις.

Έτσι, όταν οι καλοκάγαθες γυναίκες τοποθετούν γατοτροφές σε άδειες γαβάθες από φέτα, παράγουν μια αθηναϊκή «φυσιοκουλτούρα», και συντηρούν μια οικολογική σχέση με τις γάτες. Βοηθούν να τροφοδοτηθεί, κυριολεκτικά και μεταφορικά, η οικολογική

αλυσίδα που τρέφει όλα τα είδη που συνθέτουν το αστικό περιβάλλον. Σπάνιοι είναι οι δρόμοι της Αθήνας στους οποίους δεν βρίσκει κανείς μικρά μπολ με κροκέτες ή νερό.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ: ΔΡΩΣΕΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΥΠΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΙΛΟΥΡΟΕΙΔΩΝ

Σχεδόν παντού, τα δοχεία για το τάισμα των γάτων είναι τόσο ορατά ίχνη της παρουσίας των αιλουροειδών. Τακτικά, αυτά τα μικρά μπολ γεμίζουν με υπόλοιπα τροφίμων: συμμετέχουν, με μια έννοια, στη μείωση των ανθρώπινων αποβλήτων και ενσωματώνονται εκ νέου στην τροφική αλυσίδα. Τα περισσότερα από αυτά τα δοχεία τροφοδοσίας καταλαμβάνουν συνήθως πολύ μικρά τμήματα του δημόσιου χώρου (εικόνα 1), αλλά μερικές φορές αποτελούν στοιχείο οργάνωσης του χώρου στη μικροκλίμακα.

Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, με μια συσκευή σίτισης που εγκατέστησε στο Θησείο ο Κ., εθελοντής τροφοδότης, αφού έλαβε τη σύμφωνη γνώμη του τοπικού ιερέα να εγκαταστήσει ένα έξυπνο σύστημα τροφοδοσίας αδέσποτων σε οικόπεδο που ανήκει στην εκκλησία. Τέτοιου είδους συσκευές συναντάμε και σε άλλα μέρη, ειδικά στις πολυάριθμες αστικές ερημιές της Αθήνας (εικόνα 2).

Εικόνες 1 & 2: Δύο ταΐστρες αδέσποτων γάτων στο Παγκράτι (1) και στο Θησείο (2)

Πηγή: C. Dillenseger 2021

Με τον ίδιο τρόπο, υπάρχουν και πολλές άλλες κατασκευές για τα ζώα που μαρτυρούν μια ειρηνική, ακόμη και αλληλέγγυα συμβίωση μεταξύ των γάτων και των κατοίκων. Λίγο-πολύ ορατά, αυτά τα καταφύγια για αιλουροειδή αποτελούν σημάδια της παρουσίας των γάτων στην πόλη και της νομιμοποίησής τους να είναι μέρος της αστικής ζωής. Αυτή η ιδέα ενισχύεται συχνά από την ανθρωποποίηση που χαρακτηρίζει ορισμένες από αυτές τις άτυπες διευθετήσεις: μερικές φορές, οι κατασκευές αυτές ακολουθούν τους ανθρώπινους κώδικες κατοίκησης, όπως στη εικόνα 3.

Εικόνα 3: Σπίτι γάτας σε σχήμα ανθρώπινης κατοικίας στο Θησείο

Πηγή: C. Dillenseger 2021

Εκτός από το τάισμα των γάτων και την κατασκευή ορισμένων καταφυγίων, μέρος της δουλειάς των εθελοντών είναι η σύλληψη αδέσποτων γάτων για να τις στείρουν και να τους παράσχουν κτηνιατρική φροντίδα πριν τις επανεισάγουν στο αστικό περιβάλλον. Οι γάτες στη συνέχεια σημαδεύονται και είναι αναγνωρίσιμες από τη μικρή εγκοπή που υπάρχει στο ένα αυτί τους. Αυτή η συγκεκριμένη αστική πρακτική απαιτεί πολλή δουλειά από την πλευρά των εθελοντών: μια πρώτη φάση είναι ο εντοπισμός της άφιξης νέων εγκύων γάτων ή σε συγκεκριμένες περιοχές της πόλης. Οι γάτες είναι ζώα που ταυτίζονται με περιοχές τις οποίες αποικίζουν και γενικά κινούνται γύρω από χέρσους τόπους ή ερείπια. Για να πραγματοποιήσουν την αναγνώρισή τους, οι εθελοντές πρέπει να έχουν λεπτομερή γνώση της σχέσης των αιλουροειδών με το έδαφος. Μόλις εντοπιστούν τα ζώα, οι εθελοντές πρέπει να συντονιστούν για να βρουν διάστημα πολλών ωρών, μέσα στο οποίο θα προσπαθήσουν να πιάσουν αυτές τις γάτες. Στη συνέχεια χρειάζεται να τις προσελκύσουν σε μια παγίδα, κάτι που μπορεί να διαρκέσει αρκετές ώρες (εικόνα 4). Στη συνέχεια, πρέπει η γάτα να πάει σε έναν συνεργάτη κτηνίατρο και να πληρωθεί η επίσκεψη με χρήματα που συλλέγονται συχνά σε υπαίθριες αγορές για τη φροντίδα των ζώων ή, όπως στην περίπτωση της κας K., πουλώντας αξεσουάρ για γάτες που φτιάχνει η ίδια.

Εικόνα 4: Ένα κλουβί-παγίδα για μια αδέσποτη γάτα με στόχο να στείρωθεί

© Clément Dillenseger, 2021

Πηγή: C. Dillenseger 2021

Όμως η παρουσία των γάτων στην πόλη δεν είναι ομόφωνα αποδεκτή. Δημιουργεί ακόμη και μια οικολογική μικρογεωπολιτική της πόλης στην οποία τα καταφύγια για τα ζώα μερικές φορές καταστρέφονται, όπως εξηγείται από αυτή το μικρό κείμενο που ζητά την προστασία του σπιτιού της γάτας (εικόνα 3). Οι γάτες της Αθήνας προκαλούν άλλοτε συμπάθεια, άλλοτε αδιαφορία και άλλοτε μίσος. Αυτό θυμάται η Ε., εθελόντρια του δήμου Νέας Σμύρνης, η οποία αναφέρει στη συνέντευξη ότι είχε βρει πτώματα δηλητηριασμένων γάτων δίπλα σε κάδους σκουπιδιών: σύμφωνα με την ίδια, οι δράστες έβαλαν δηλητήριο μέσα στα σκουπίδια γνωρίζοντας ότι οι γάτες έρχονται εκεί να τις ταιΐσουν. Αυτή η «αστική και οικολογική γεωπολιτική» μεταφέρεται στο υψηλότερο

πολιτικό επίπεδο αφού από το 2020 έχει δημιουργηθεί στην Ελλάδα ένα κόμμα για τα Ζώα. Το καλοκαίρι του 2023, η υποψήφια βουλευτής αυτού του κόμματος στην εκλογική περιφέρεια της Αθήνας, Βιολέττα-Τερέσα Βάλτσικ, παρουσιάστηκε ως άτομα που ταΐζει αδέσποτα ζώα.

Μαζί με μεμονωμένους φορείς και εθελοντές, οι δήμοι διαχειρίζονται την παρουσία των γάτων ως «δημόσιο πρόβλημα». Η μεγάλη παρουσία ζώων στην Αθήνα παρουσιάζεται συχνά ως απειλή για την υγεία (οι γάτες μπορούν να μεταδώσουν ασθένειες) ή για την καθαριότητα, που εννοείται ως αισθητική ευταξία στην πόλη. Έτσι, πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, ο Δήμος Αθηναίων ανέπτυξε μια μεγάλη επιχείρηση για τη στέρωση και την απαλλαγή από ψύλλους των αδέσποτων γάτων με στόχο τον καθαρισμό της πόλης. Σύμφωνα με διάφορες ενώσεις που υπερασπίζονται την υπόθεση των γάτων, αυτή η εκστρατεία θα συνοδευόταν από παράνομη δηλητηρίαση ζώων, ιδιαίτερα σκύλων.

Η Urban Wildlife Service (αστική πανίδα) δημιουργήθηκε το 2004, την εποχή των Ολυμπιακών Αγώνων, για τη διαχείριση του «προβλήματος» των αδέσποτων σκύλων. Αποστολή της είναι να εκπαιδεύει τους κατοίκους σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων, να διασφαλίζει το σεβασμό στην αντιμετώπιση των ζώων στην πόλη και να διαχειρίζεται τα αδέσποτα που βρίσκονται σε δημόσιους χώρους. Τα γραφεία της σχετικής δημοτικής υπηρεσίας είναι στο κέντρο της Αθήνας (στον Ψυρρή), ενώ στη βιομηχανική περιοχή του Ελαιώνα / Βοτανικού άνοιξε δημοτικό καταφύγιο για αδέσποτα το 2021. Στο αέτωμα του καταφυγίου υπάρχει street art τοιχογραφία που απεικονίζει τον Σωκράτη, ένα αδέσποτο σκύλο από την περιοχή της Πλάκας γνωστό σε πολλούς Αθηναίους, του οποίου ο θάνατος έγινε ευρέως γνωστός στους κύκλους της υπεράσπισης των ζώων. Δίπλα στον Σωκράτη βρίσκεται μια γάτα, ένα ακόμη συμβολικό ζώο της αστικής ζωής της Αθήνας (εικόνα 5).

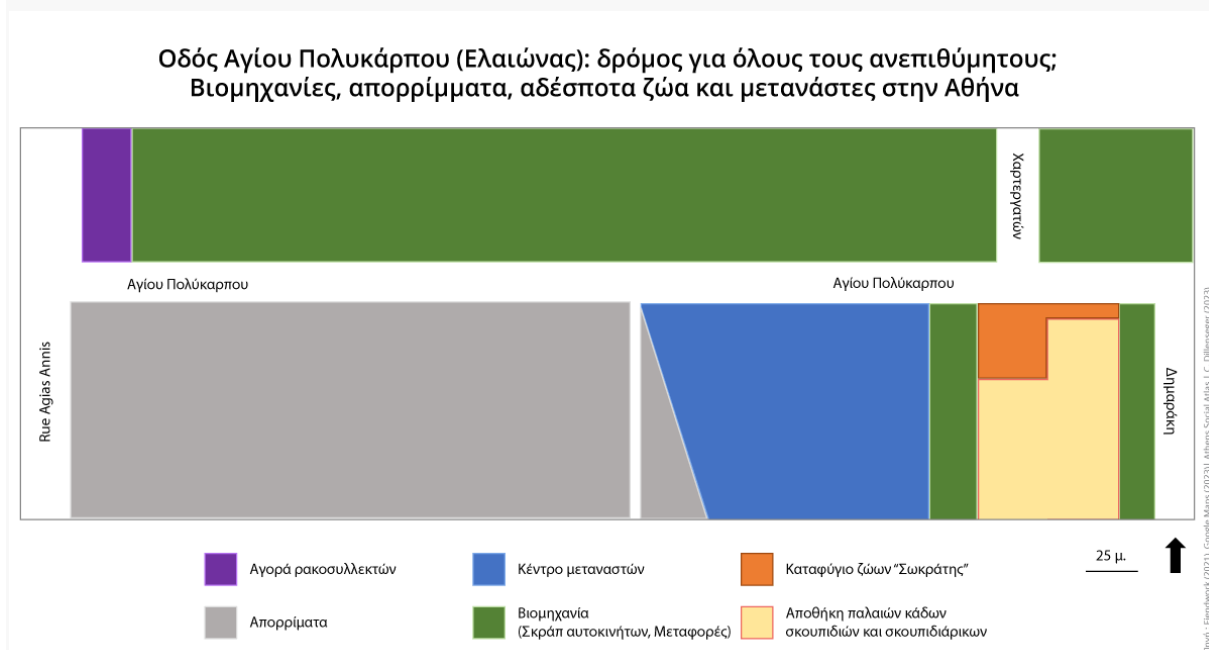
Εικόνα 5: Η Αθήνα ανάμεσα σε σκύλους και γάτες: το αέτωμα του νέου δημοτικού καταφυγίου στον Ελαιώνα / Βοτανικό

Πηγή: C. Dillenseger 2021

Το καταφύγιο προορίζεται για τη φιλοξενία κυρίως αδέσποτων ή εγκαταλελειμμένων σκύλων που προορίζονται για υιοθεσία από ιδιώτες ή τουρίστες. Εάν αυτός ο σημαντικός και πρόσφατος εξοπλισμός έχει την αξία του ότι υπάρχει, παραμένει σχετικά μικρός και η τοποθέτησή του σε μια αραιοκατοικημένη, υποβαθμισμένη και απόμακρη θέση από το κέντρο μπορεί να δώσει την αίσθηση του χωρικού υποβιβασμού της υπόθεσης των ζώων. Όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα, το καταφύγιο των αδέσποτων μπήκε σε ένα σχετικά στενό χώρο ανάμεσα στο μεγάλο στρατόπεδο μεταναστών του Ελαιώνα (που έχει ήδη απομακρυνθεί έξω από τον αστικό ιστό), ένα χώρο αποθήκευσης κάδων απορριμμάτων και απορριμματοφόρων και στη μέση μιας βιομηχανικής περιοχής όπου κινούνται πολλοί ανακυκλωτές, μια δραστηριότητα κοινωνικά υποτιμημένη στην Ελλάδα την οποία εξασκούν κυρίως μέλη μειονοτικών ομάδων, όπως οι Ρομά. Συνεπώς, μετανάστες, απόβλητα και αδέσποτα τοποθετούνται στον ίδιο χώρο: ανεπιθύμητες οντότητες προς διαχείριση, αλλά μέρος της πόλης που πρέπει να είναι ικανοποιημένες με μια ζωή στο περιθώριο της.

Γράφημα 1: Η Χωρική Υποβάθμιση των Ανεπιθύμητων στον Ελαιώνα

Πηγή: C. Dillenseger 2021

Όλοι που μίλησα, στο δήμο ή σε συλλόγους υπεράσπισης ζώων, είναι γυναίκες. Σύμφωνα με τις ίδιες, οι άνδρες δεν απουσιάζουν εντελώς, αλλά όσα μου είπαν επιβεβαιώνουν ότι η διαχείριση των αδέσποτων γάτων στην Αθήνα είναι κυρίως δουλειά γυναικών: «Τα περισσότερα μέλη μας είναι γυναίκες. Γενικά στην Ελλάδα, οι περισσότεροι εθελοντές για την προστασία των ζώων είναι γυναίκες» (Συνέντευξη στον σύλλογο 9Lives Greece, Απρίλιος 2020). Η επένδυση των γυναικών στους οικολογικούς στόχους και στην έγνοια για τους άλλους (τη φροντίδα, (Tronto, 1993)) έχει τεκμηριωθεί ευρέως στις κοινωνικές επιστήμες. Οι φιλόσοφοι Catherine Larrère (2012) και Emilie Hache (2016) χρησιμοποιούν τον όρο οικοφεμινισμός για να προσδιορίσουν αυτήν την πραγματικότητα. Στην Αθήνα, η διαχείριση των αδέσποτων γάτων απεικονίζει απόλυτα αυτήν την έννοια του οικοφεμινισμού.

Η ΑΙΛΟΥΡΟΕΙΔΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΩΣ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΕ ΘΗΣΕΙΟ ΚΑΙ ΠΛΑΚΑ

Αν η παρουσία των αιλουροειδών μπορεί να φαίνεται ασήμαντη, ακόμη και αόρατη, στα μάτια των περισσότερων Αθηναίων επειδή είναι καθημερινή και συνηθισμένη, αυτό δεν ισχύει για τους ξένους παρατηρητές (εμού συμπεριλαμβανομένου), κάτι που έχουν αντιληφθεί και ορισμένοι παράγοντες του τουρισμού. Πράγματι, πέρα από την απλή παρουσία των ίδιων των γάτων σε όλη την πόλη, η Αθήνα είναι επίσης γεμάτη από σκηνοθετημένες εικόνες και αφηγήσεις που αφορούν τις γάτες.

Εικόνες 6 & 7: Οι γάτες, κλασικό θέμα street art στους δρόμους της Αθήνας σε Πανεπιστήμιο και Κολωνάκι

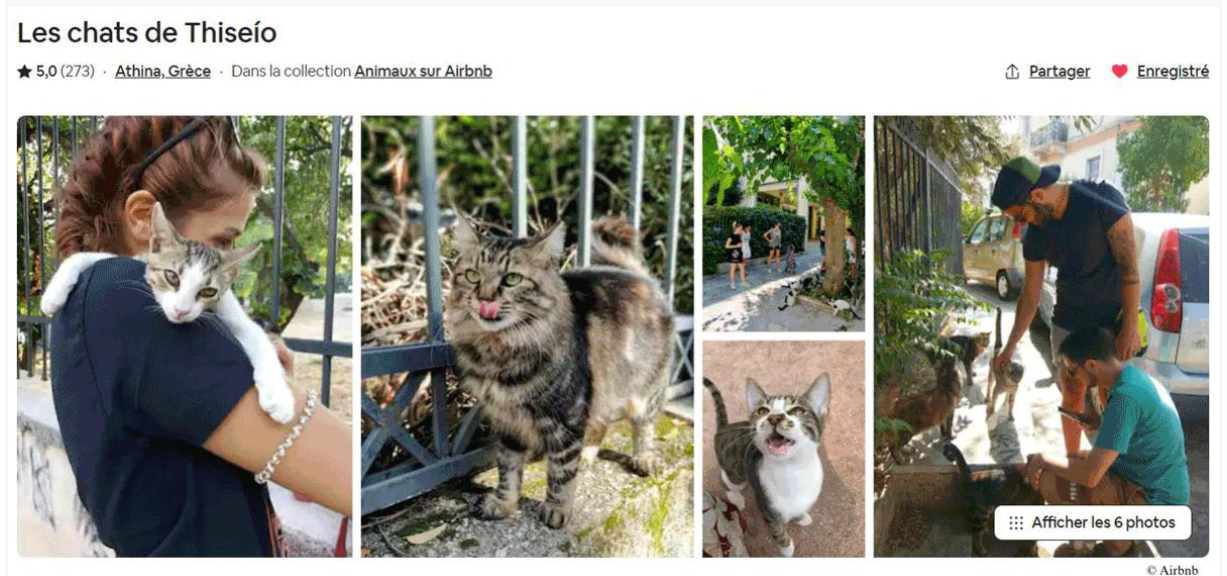

Πηγή: C. Dillenseger 2021

Πρώτα απ' όλα, μια ανώδυνη μορφή «κληρονομοποίησης» (patrimonialisation) από τα κάτω της παρουσίας των αιλουροειδών προκύπτει από τα πολυάριθμα γκράφιτι που τα απεικονίζουν (εικόνες 6 και 7). Η παρουσία των γάτων σε πολλά έργα της τέχνης του δρόμου είναι ένδειξη ότι κατέχουν σημαντική θέση στον τοπικό πολιτισμό. Εάν οι γάτες παρουσιάζονται συχνά σε γκράφιτι –και όχι οι κατσαρίδες, οι οποίες είναι επίσης πολύ παρούσες στην πόλη– είναι επειδή είναι «χαρισματικές» (Blanc, 2004· Lorimer, 2007). Αυτό σημαίνει ότι συνδέονται με θετικές και συναισθηματικές αναπαραστάσεις και ότι κατέχουν ιδιαίτερη θέση στο αθηναϊκό πολιτισμικό και στο τοπικό σύστημα ταυτοτήτων (και αναμφίβολα, στο ευρύτερο ελληνικό).

Με πιο θεσμοθετημένο τρόπο, διάφοροι δρώντες και δρούσες έχουν μετατρέψει την παρουσία των αιλουροειδών στην Αθήνα σε τουριστικό αξιοθέατο. Στη συνοικία Θησείο έχει αναπτυχθεί ένας «τουρισμός μέσα από τις γάτες», όπως δείχνει η παρουσία τους σε πολλούς τρόπους ξενάγησης στην Πλάκα και στο Θησείο.

Εικόνα 8: Ανακαλύπτοντας τις γάτες και το Θησείο μέσω της πλατφόρμας AirBnB

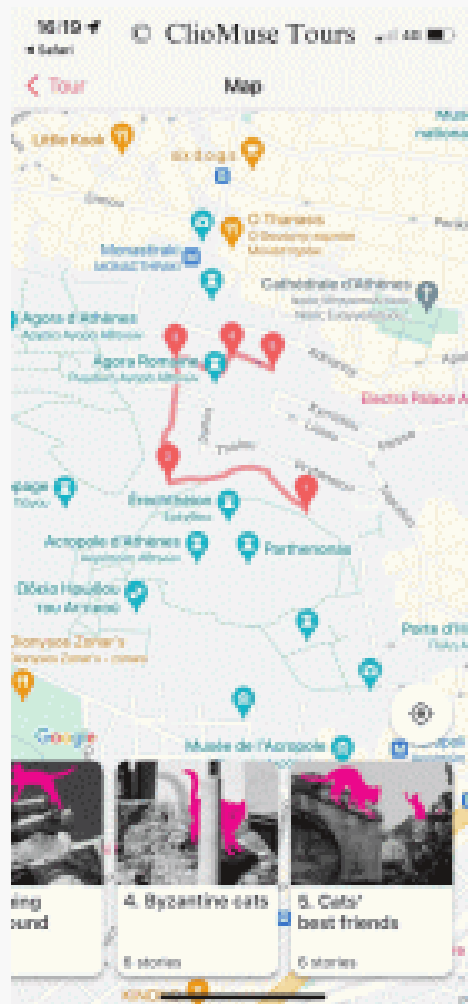

Πηγή: Ιστοσελίδα AirBnB Experiences (Αύγουστος 2023)

Ο ιστότοπος AirBnB Experiences προσφέρει στους τουρίστες διαφορετικές δραστηριότητες. Ανάμεσα στις πιο προτεινόμενες δραστηριότητες στην Αθήνα είναι η περιοδεία «Cats of Thissio» που, στην περιγραφή της, προσκαλεί «να ανακαλύψετε μυστικά μέρη και περισσότερες από 30 γάτες των οποίων οι ιστορίες αξίζει να ακουστούν» (εικόνα 8). Αυτή η επίσκεψη είναι ιδιαίτερα δημοφιλής: βαθμολογείται με 5/5 και σχεδόν 270 ταξιδιώτες έχουν ήδη αφήσει θετική αξιολόγηση. Η ξενάγηση

κοστίζει 20 ευρώ ανά άτομο και τα χρήματα που συγκεντρώνονται χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση των καθημερινών γύρων ταΐσματος από την Κ. που φροντίζει πολλές ομάδες γάτων και η οποία είναι διατεθειμένη να συνοδεύεται τρεις φορές την εβδομάδα στην ημερήσια εθελοντική της διαδρομή. Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης, ταυτοποιεί κάθε ένα από τα ζώα με το συγκεκριμένο μικρό του όνομα: τα γνωρίζει όλα καθώς συμμετείχε στο πιάσιμο, τη στείρωση και την απαλλαγή τους από ψύλλους χάρη στην οικονομική συνδρομή των τουριστών, που προέρχονται κυρίως από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αυτή η επίσκεψη είναι επίσης ένας τρόπος για να μάθει κανείς περισσότερα για την παρουσία αυτών των γάτων και τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικοί δρώντες τις φροντίζουν (ή όχι).

Εικόνα 9: Ο τουριστική ιστορία της Αθήνας και η παρουσία των αιλουροειδών

Πηγή: Στιγμιότυπο από την εφαρμογή Clio Muse Tour, παρουσιάζει περιήγηση αφιερωμένη στις γάτες της Αθήνας (Αύγουστος 2023)

Μια άλλη υπηρεσία, που προσφέρει το τουριστικό γραφείο της πόλης της Αθήνας ThisIsAthens, είναι η εφαρμογή για κινητά που δημιουργήθηκε από την ελληνική εταιρεία ClioMuse Tour. Αυτή η εταιρεία, που είναι παρούσα σε περισσότερες από 35 χώρες στον κόσμο, προσφέρει την αγορά ξεναγήσεων χωρίς οδηγό μέσω μιας εφαρμογής για κινητά. Η ξενάγηση αυτή «πατάει» στο κλασικό τουριστικό κύκλωμα (εικόνα 9) περνώντας από διάφορα σημεία ενδιαφέροντος (Αναφιώτικα, Ρωμαϊκή Αγορά, Παλιά Αγορά, Βυζαντινή εκκλησία) και προσεγγίζει διάφορες ιστορικές περιόδους (από την αρχαιότητα έως τις αρχές του 19^{ου} αιώνα). Σε αυτή την «ιστορική» επίσκεψη, η παρουσία των σημερινών γάτων υπονοεί την προηγούμενη και διαρκή παρουσία των αιλουροειδών στην πόλη, ενώ δεν υπάρχει στοιχείο που να αναφέρεται στην ενσωμάτωση αυτών των ζώων στον σύγχρονο ιστό της Αθήνας. Έτσι, εντάσσονται στην αφήγηση για την Αθήνα ως αιώνιας πρωτεύουσας της Ελλάδας και, σε αυτό το πλαίσιο, εμπορευματοποιείται η εικόνα τους χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι οικολογικές σχέσεις που τους δένουν με την πόλη. Οι γάτες της Αθήνας μετατρέπονται σε σύμβολα της πόλης της Αθήνας που τα βρίσκει κανείς σε καρτ ποστάλ και σε άλλα αντικείμενα για τους τουρίστες (εικόνα 10). Όλα αυτά μαρτυρούν ένα συγκεκριμένο τρόπο που τίθεται σε λειτουργία (Barua, 2017) η αθηναϊκή πανίδα για την τουριστική αγορά.

Εικόνα 10: Γάτες, σύμβολα της Αθήνας ως αναμνηστικά για τους τουρίστες

Πηγή: C. Dillenseger 2019

ΑΝΑΦΟΡΑ ΛΗΜΜΑΤΟΣ

Dillenseger, C. (2023) Αδέσποτη Αθήνα: Οι γάτες του δρόμου μεταξύ οικοφεμινισμού, πολεοδομίας και πολιτιστικής κληρονομιάς, στο Μαλούτας Θ., Σπυρέλλης Σ. (επιμ.) *Κοινωνικός άτλαντας της Αθήνας*. Ηλεκτρονική συλλογή κειμένων και εποπτικού υλικού. URL: <https://www.athenssocialatlas.gr/άρθρο/αδέσποτη-αθήνα/>, DOI: [10.17902/20971.113](https://doi.org/10.17902/20971.113)

Μαλούτας Θ., Σπυρέλλης Σ. (επιμ.) (2015) *Κοινωνικός άτλαντας της Αθήνας*. Ηλεκτρονική συλλογή κειμένων και εποπτικού υλικού. URL: <https://www.athenssocialatlas.gr/>, DOI: [10.17902/20971.9](https://doi.org/10.17902/20971.9)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baratay, É., 2021, *L'animal désanthropisé: interroger et redéfinir les concepts*, Éditions de la Sorbonne, Paris, France.
- Barua, M., 2017, 'Nonhuman labour, encounter value, spectacular accumulation: the geographies of a lively commodity', *Transactions of the Institute of British Geographers*, 42(2), 274–288.
- Blanc, N., 2000, *Les animaux et la ville*, Editions Odile Jacob, Paris, France.
- Blanc, N., 2004, 'De l'écologique dans la ville', *Ethnologie française*, 34(4), 601–607.
- Diakou, A., Cesare, A.D., Accettura, P.M., Barros, L., Iorio, R., Paoletti, B., Regalbono, A.F. di, Halos, L., Beugnet, F. & Traversa, D., 2017, 'Intestinal parasites and vector-borne pathogens in stray and free-roaming cats living in continental and insular Greece', *PLOS Neglected Tropical Diseases*, 11(1), e0005335.
- Estebanez, J., 2016, 'Les animaux et la ville. Une histoire sociale, politique et affective à poursuivre', *Histoire urbaine*, 47(3), 125–129.
- Hache, É.D. de publication, 2016, *Reclaim: recueil de textes écoféministes*, Cambourakis, Paris, France.
- Haraway, D.J., 2003, *The companion species manifesto: dogs, people, and significant otherness*, Prickly Paradigm Press, Chicago, Etats-Unis d'Amérique.
- Isaacs, J.R., 2020, 'More-than-human geographies', *International Encyclopedia of Geography*, pp. 1–5, John Wiley & Sons, Ltd.

- Larrère, C., 2012, 'L'écoféminisme : féminisme écologique ou écologie féministe', *Tracés. Revue de Sciences humaines*, (22), 105–121.
- Lorimer, J., 2007, 'Nonhuman Charisma', *Environment and Planning D: Society and Space*, 25(5), 911–932.
- Theodoropoulos, T., 2001, *Οι εφτάψυχες των Αθηνών*, Εκδ. Ωκεανίδα, 2001 Athína : Ekd. Ōkeanída, Athína, Grèce.
- Tronto, J.C., 1993, *Moral boundaries: a political argument for an ethic of care*, Routledge, New York, Etats-Unis d'Amérique.